Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 20. januarja 2022*

„Pritožba – Državne pomoči – Pomoči v korist letališč in letalskih prevoznikov – Sklep, v katerem so bili ukrepi v korist letališča Frankfurt Hahn opredeljeni kot državne pomoči, združljive z notranjim trgom, in je bil ugotovljen neobstoj državne pomoči v korist letalskih prevoznikov, ki uporabljajo to letališče – Nedopustnost ničnostne tožbe – Člen 263, četrti odstavek, PDEU – Fizična ali pravna oseba, na katero se zadevni sklep ne nanaša neposredno in posamično – Učinkovito sodno varstvo“

V zadevi C-594/19 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 2. avgusta 2019,

Deutsche Lufthansa AG s sedežem v Kölnu (Nemčija), ki jo zastopa A. Martin-Ehlers, Rechtsanwalt,

pritožnica,

drugi stranki v postopku sta

Evropska komisija, ki jo zastopata T. Maxian Rusche in S. Noë, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

Land Rheinland-Pfalz, ki jo zastopa C. Koenig, profesor,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi K. Jürimäe, predsednica tretjega senata v funkciji predsednice četrtega senata, S. Rodin (poročevalec) in N. Piçarra, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: nemščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Družba Deutsche Lufthansa AG s pritožbo predlaga razveljavitev sklepa Splošnega sodišča Evropske unije z dne 17. maja 2019, Deutsche Lufthansa/Komisija (T-764/15, neobjavljen, EU:T:2019:349, v nadaljevanju: izpodbijani sklep), s katerim je to sodišče njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije (EU) 2016/788 z dne 1. oktobra 2014 o državni pomoči SA.32833 (11/C) (ex 11/NN), ki jo je Nemčija izvedla v zvezi z ureditvijo financiranja letališča Frankfurt Hahn, uvedeno v letih od 2009 do 2011 (UL 2016, L 134, str. 1, v nadaljevanju: sporni sklep), zavrglo kot nedopustno.

Dejansko stanje in sporni sklep

2 Dejansko stanje je bilo v izpodbijanem sklepu predstavljeno tako:

„1 Pritožnica, [družba Deutsche Lufthansa], je letalski prevoznik s sedežem v Nemčiji, katere glavna dejavnost je prevoz potnikov. Njeno prvo osnovno letališče je letališče Frankfurt na Majni (Nemčija).

2 Ryanair Ltd je nizkocenovna irska letalska družba, ki uporablja objekte letališča Frankfurt Hahn (Nemčija).

3 Letališče Frankfurt Hahn je na ozemlju Land Rheinland-Pfalz (zvezna dežela Porenje - Pfalška, Nemčija), približno 120 kilometrov od mesta Frankfurt na Majni in 115 km od letališča Frankfurt na Majni. Do leta 1992 je bila na območju, na katerem je letališče Frankfurt Hahn, vojaška baza. Ta baza je bila nato preoblikovana v civilno letališče.

4 Upravljanje letališča Frankfurt Hahn je bilo s 1. januarjem 1998 dodeljeno družbi Flughafen Frankfurt Hahn GmbH (v nadaljevanju: FFHG […]), katere kapital je bil na eni strani v lasti družbe Flughafen Frankfurt/Main GmbH, ki upravlja letališče Frankfurt na Majni, kot večinske delničarke, in na drugi strani Land Rheinland-Pfalz […]. Družba Flughafen Frankfurt/Main je 31. decembra 2008 vse svoje deleže v družbi FFHG prodala Land Rheinland-Pfalz, ki je imela do leta 2017 večinski delež 82,5 %, preostalih 17,5 % pa je imela Land Hessen (zvezna dežela Hessen, Nemčija), ki je leta 2002 vstopila v kapital družbe FFHG.

5 Družba FFHG je od 19. februarja 2009 vključena v združena denarna sredstva Land Rheinland-Pfalz. Namen teh združenih denarnih sredstev je optimizacija uporabe presežka denarnih sredstev različnih holdingov, fundacij in javnih podjetij te dežele. Na podlagi tega deleža je družba FFHG prejela kreditno linijo v višini 45 milijonov EUR. Gre za prvi ukrep, obravnavan v [spornem] sklepu.

6 Družba FFHG je leta 2009 od Investitions und Strukturbank Land Rheinland-Pfalz (v nadaljevanju: ISB) prejela tudi pet posojil. Gre za drugi ukrep, obravnavan v [spornem] sklepu.

7 Nazadnje je Land Rheinland-Pfalz posojila, ki jih je odobrila ISB, zavarovala v višini 100 %. Gre za tretji ukrep, obravnavan v [spornem] sklepu.

8 Komisija Evropskih skupnosti je z dopisom z dne 17. junija 2008 Zvezno republiko Nemčijo obvestila o svoji odločitvi, da začne prvi formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU v zvezi s financiranjem družbe FFHG in njenimi finančnimi odnosi zlasti z družbo Ryanair. Ta zadeva je bila vpisana pod opravilno številko SA.21121 in se je nanašala na dvanajst ukrepov, od katerih jih je sedem v korist družbe FFHG, pet pa se jih nanaša na družbo Ryanair in druge letalske družbe za nekatere od teh ukrepov (v nadaljevanju: postopek Hahn I). Ta postopek je pripeljal do Sklepa Komisije (EU) 2016/789 z dne 1. oktobra 2014 o državni pomoči SA.21121 (C 29/08) (ex NN 54/07), ki jo je Nemčija izvedla v zvezi s financiranjem letališča Frankfurt Hahn ter finančnimi povezavami med letališčem in družbo Ryanair (UL 2016, L 134, str. 46, v nadaljevanju: sklep Hahn I). Ta sklep je predmet tožbe Deutsche Lufthansa/Komisija, ki je bila v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vpisana pod številko T-492/15.

9 Medtem je Komisija z dopisom z dne 13. julija 2011 Zvezno republiko Nemčijo obvestila o drugi odločbi o začetku formalnega postopka preiskave glede domnevne državne pomoči letališču Frankfurt Hahn v obliki treh ukrepov, navedenih zgoraj v točkah od 5 do 7 (v nadaljevanju: [zadevni] ukrepi). Ta sklep je bil 21. julija 2012 objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* (UL 2012, C 216, str. 1, v nadaljevanju: sklep Hahn II).

[Sporni sklep]

10 Komisija je v [spornem] sklepu najprej ugotovila, da državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, ki je združljiva z notranjim trgom na podlagi člena 107(3)(c) PDEU, sestavljajo prvič, kreditna linija, ki je bila družbi FFHG na voljo iz likvidnostnih združenih denarnih sredstev Land Rheinland-Pfalz, drugič, posojili št. 2 in 5 družbe ISB in, tretjič, poroštvo, ki ga je izdala Land Rheinland-Pfalz za kritje preostalih 100 % dolgovanih posojil ISB. Komisija je nato ugotovila, da posojila št. 1, 3 in 4 družbe ISB niso državne pomoči.

11 Poleg sklepa Hahn I, navedenega v točki 8 zgoraj, in [spornega] sklepa je Komisija 31. julija 2017 sprejela Sklep C(2017) 5289 o državni pomoči SA.47969, ki jo je Nemčija izvedla v zvezi s pomočjo za tekoče poslovanje letališča Frankfurt Hahn (UL 2018, C 121, str. 9, v nadaljevanju: sklep Hahn III). Ta sklep je predmet tožbe Deutsche Lufthansa/Komisija, ki je bila v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vpisana pod številko T-218/18. Nazadnje, Komisija je začela postopek, ki temelji na pritožbi pritožnice, vložene leta 2015 in vpisane pod številko SA.43260 ter večkrat razširjene, da bi bilo zajeto štirinajst drugih ukrepov v korist letališča Frankfurt Hahn in družbe Ryanair (v nadaljevanju: postopek Hahn IV).“

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

3 Pritožnica je 29. decembra 2015 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa.

4 Evropska komisija je 11. marca 2016 z ločeno vlogo podala ugovor nedopustnosti, v zvezi s katerim je pritožnica stališča med drugim predložila 31. maja 2016.

5 Čeprav je Splošno sodišče s sklepom z dne 5. septembra 2017 odločilo, da bo odločanje o ugovoru nedopustnosti, ki ga je vložila Komisija, pridržalo za končno odločbo, je nato menilo, da je z izmenjavo vlog dovolj seznanjeno, da odloči s sklepom o tem ugovoru.

6 Komisija je z ugovorom nedopustnosti ob podpori Land Rheinland-Pfalz kot intervenientke na prvi stopnji izpodbijala procesno upravičenje pritožnice, ker se sporni sklep nanjo ne nanaša niti neposredno niti posamično v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU.

7 Splošno sodišče je v izpodbijanem sklepu, potem ko je ugotovilo, da pritožnica ni naslovnica spornega sklepa, preučilo, ali je pritožnica imela procesno upravičenje, ker se je ta sklep nanjo nanašal bodisi neposredno in posamično v smislu drugega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU bodisi se je navedeni sklep neposredno nanašal nanjo, in ali je ta sklep predpis, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, v smislu tretjega primera iz te določbe.

8 Ta preizkus je bil opravljen zaporedoma, prvič, v zvezi s procesnim upravičenjem na podlagi drugega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU v točkah od 85 do 145 izpodbijanega sklepa, in drugič, v zvezi s procesnim upravičenjem na podlagi tretjega primera iz te določbe v točkah od 146 do 150 tega sklepa.

9 Splošno sodišče je zato najprej preučilo, ali se sporni sklep na pritožnico nanaša posamično v smislu člena 263, četrti odstavek, drugi del stavka, PDEU.

10 V teh okoliščinah je Splošno sodišče v točki 95 izpodbijanega sklepa najprej ugotovilo, da je treba glede na trditve pritožnice preučiti, ali se sporni sklep posamično nanaša nanjo, ne da bi razlikovalo med zadevnimi ukrepi.

11 V zvezi s tem je Splošno sodišče po eni strani v točkah od 96 do 109 izpodbijanega sklepa preučilo, ali je mogoče položaj pritožnice, čeprav se je v obravnavani zadevi začel formalni postopek preiskave, enačiti s položajem zainteresirane stranke, ki predlaga razglasitev ničnosti sklepa, sprejetega brez formalnega postopka preiskave. V točki 110 tega sklepa je Splošno sodišče razsodilo, da ni tako in da ne zadostuje, da se sklicuje na to, da je tretja zainteresirana oseba kot konkurenčno podjetje družbe Ryanair, na katero naj bi bili sporni ukrepi preneseni, da bi utemeljila dopustnost svoje ničnostne tožbe.

12 Po drugi strani je Splošno sodišče preučilo trditve pritožnice, ki se nanašajo na to, da naj bi se sporni sklep, sprejet ob koncu formalnega postopka preiskave, posamično nanašal nanjo, in v točki 142 izpodbijanega sklepa med drugim ugotovilo, da pritožnica ni ustrezno navedla razlogov, iz katerih bi lahko sporna odločba škodila njenim legitimnim interesom s tem, da bi bistveno vplivala na njen položaj na zadevnem trgu. Zato je v točki 144 tega sklepa presodilo, da pritožnica zlasti glede na svoje konkurenčno razmerje s podjetjem, ki je upravičeno do zadevnih ukrepov, ni dokazala, da se sporni sklep posamično nanaša nanjo v smislu člena 263, četrti odstavek, drugi del stavka, PDEU.

13 Splošno sodišče je nato preučilo, ali je tožba dopustna na podlagi člena 263, četrti odstavek, tretji del stavka, PDEU, in nato v točki 150 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da zadevni ukrepi niso bili odobreni na podlagi sheme pomoči in so torej posamični. Iz tega je sklepalo, da spornega sklepa ni mogoče opredeliti kot „predpis“ v smislu te določbe in da ga pritožnica na tej podlagi ne more izpodbijati.

14 Splošno sodišče je zato tožbo zavrglo kot nedopustno.

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

15 Pritožnica Sodišču predlaga, naj:

– izpodbijani sklep razveljavi;

– ugodi predlogom, navedenim v postopku na prvi stopnji, in sporni sklep razglasi za ničen;

– podredno, zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču in

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

16 Komisija in Land Rheinland-Pfalz Sodišču predlagata, naj:

– pritožbo zavrne in

– pritožnici naloži plačilo stroškov.

Pritožba

17 Pritožnica v utemeljitev pritožbe navaja šest pritožbenih razlogov. Prvi pritožbeni razlog se nanaša na postopkovno napako, kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), ker se je Splošno sodišče za obrazložitev izpodbijanega sklepa sklicevalo na sklep o začetku postopka Hahn IV, ne da bi o tem predhodno zaslišalo pritožnico. Drugi pritožbeni razlog se nanaša na očitno napako pri presoji in kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU ter na kršitev obveznosti obrazložitve v zvezi s shemami pomoči. Tretji pritožbeni razlog se nanaša na kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU, členov 47 in 41 Listine, procesnih jamstev in na očitno napako pri presoji, ker Splošno sodišče ni uporabilo „prve možnosti“ sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija (C-33/14 P, EU:C:2015:609). Četrti pritožbeni razlog se nanaša na kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU zaradi napačne uporabe vsebinskih pogojev za „drugo možnost“, ki izhaja iz te sodne prakse. Peti pritožbeni razlog se nanaša na kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU, načel učinkovitega sodnega varstva in enakosti orožij ter na očitno napako pri presoji, ker je Splošno sodišče pri dokazovanju znatnega vpliva na položaj pritožnice na zadevnem trgu uporabilo prestroga merila. Šesti pritožbeni razlog se nanaša na očitno napako pri presoji, ker je Splošno sodišče menilo, da ukrepi, ki so predmet spornega sklepa, niso bistveno vplivali na njen položaj na zadevnem trgu.

Prvi in tretji pritožbeni razlog: napačna uporaba prava in kršitev procesnih pravic pritožnice, ker Splošno sodišče ni preučilo vprašanja, ali se sporni sklep nanjo posamično

nanaša glede na merilo v zvezi z varstvom procesnih pravic zainteresirane stranke v upravnem postopku pred Komisijo

Trditve strank

18 Pritožnica s prvim in tretjim pritožbenim razlogom, ki se nanašata na točke od 96 do 110 ter 112 in naslednje izpodbijanega sklepa in ki ju je treba preučiti skupaj, Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je napačno uporabilo pravo, ker glede na merilo v zvezi z varstvom procesnih pravic zainteresirane stranke v upravnem postopku pred Komisijo ni preučilo, ali se sporni sklep nanjo „posamično nanaša“ v smislu drugega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU.

19 Pritožnica s prvim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je napačno uporabilo pravo, ko je v točkah od 101 do 110 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da je tožba nedopustna, ker je Komisija medtem preučila zadevne ukrepe v sklepu o začetku postopka Hahn IV. Na eni strani naj bi bila ta presoja z dejanskega in pravnega vidika nepravilna, na drugi strani pa naj bi Splošno sodišče ob upoštevanju tega sklepa, ki naj bi bil pomanjkljiv in naj bi bil objavljen le malo pred sprejetjem izpodbijanega sklepa, poleg člena 263, četrti odstavek, PDEU, kršilo člen 47 Listine in pravico pritožnice do izjave.

20 Komisija in Land Rheinland-Pfalz menita, da je treba to trditev zavrniti kot brezpredmetno in vsekakor neutemeljeno.

21 Pritožnica s tretjim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču med drugim očita, da v točki 112 in naslednjih izpodbijanega sklepa tega, ali se sporni sklep nanjo „posamično nanaša“ v smislu drugega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU, ni preučilo glede na to, za kar trdi, da pomeni „prvo možnost“ sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija (C-33/14 P, EU:C:2015:609), ki se nanaša na varstvo procesnih pravic zadevne stranke v upravnem postopku pred Komisijo, ampak glede na domnevno „drugo možnost“ te sodne prakse v zvezi z znatnim vplivom zadevnega ukrepa na položaj te stranke na trgu. V zvezi s tem naj bi Splošno sodišče v točkah od 96 do 110 tega sklepa napačno zavrnilo njene trditve, s katerimi je Komisiji očitalo, da ni izvedla pravilnega formalnega postopka preiskave, ker naj ne bi upoštevala bistvenih dejanskih elementov. V obravnavanem primeru pa naj bi šlo za poseben položaj, v katerem naj bi Komisija očitno zavrnila upoštevanje dejstev, ki naj bi jih pritožnica kot stranka v postopku dokazala in ki naj bi bila odločilna za rešitev spora. S tem naj bi Komisija samovoljno kršila procesne pravice pritožnice.

22 Natančneje, pritožnica s prvim delom tega pritožbenega razloga trdi, da je bil postopek, na katerem temelji ta zadeva, urejen z Uredbo Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339) in da bi jo bilo treba opredeliti kot „zainteresirano stranko“ v smislu člena 1(h) te uredbe, kar naj bi ji dajalo pravico do izjave v skladu s členom 108(2) PDEU in pravice iz člena 20 navedene uredbe. Zato bi morala imeti pritožnica v skladu s tem, kar naj bi Sodišče razsodilo v točkah 22 in 23 sodbe z dne 28. januarja 1986, Cofaz in drugi/Komisija (169/84, EU:C:1986:42), v povezavi s členom 47 Listine možnost pravnega sredstva za zaščito svojih interesov. Procesne pravice pritožnice naj bi bile zlasti v tem, da Komisija upošteva in preuči vsa dejstva, ki jih opisuje in ki so odločilna za rešitev spora, v okoliščinah, v katere so umeščena.

23 Pritožnica z drugim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, kot je že trdila pred Splošnim sodiščem, da čeprav je Komisija v obravnavanem primeru res začela formalni postopek preiskave, ta postopek ni bil voden pravilno in se ni nanašal na vsa dejstva. Splošno sodišče naj ne bi niti

preučilo niti *a fortiori* obrazložilo, zakaj položaja pritožnice ni mogoče enačiti s položajem zainteresirane stranke, ki predlaga razglasitev ničnosti sklepa, sprejetega brez formalnega postopka preiskave.

24 Pritožnica s tretjim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče poleg tega kršilo načelo dobrega upravljanja, zagotovljeno s členom 41 Listine, in ni upoštevalo, da je Komisija kršila to načelo. Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo nekaterih okoliščin, kot je dejstvo, da sta bila sklep Hahn I in sporni sklep sprejeta komaj pet mesecev po zadnjih pripombah pritožnice in da je Komisija pritožnico diskriminirala, ker ni upoštevala dejstev, ki naj bi bila škodljiva za družbi FFHG in Ryanair. Poleg tega naj Splošno sodišče ne bi upoštevalo okoliščine, da Komisija ni obrazložila razlogov, iz katerih ni upoštevala nekaterih dejanskih okoliščin v okviru postopka, v katerem je bil sprejet sporni sklep, niti okoliščin, zaradi katerih je bilo glede ukrepov v zvezi z letališčem Frankfurt Hahn sprejetih več sklepov. V takem položaju pa bi pritožnica morala imeti na voljo pravno sredstvo za uveljavljanje svojih procesnih pravic.

25 Pritožnica s četrtim in petim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v točki 105 izpodbijanega sklepa napačno uvedlo novo zahtevo v zvezi s „celotnim scenarijem“. Ta zahteva naj ne bi temeljila niti na pravu Unije niti na sodni praksi sodišč Unije. Nasprotno pa naj bi ta sodna praksa zahtevala, da Komisija preuči „celoten“ trgovinski posel, kar naj bi pomenilo, da upošteva vse upoštevne elemente. Vendar naj Komisija take preučitve ne bi opravila, čeprav je pritožnica pravno zadostno dokazala okvir, v katerega spadajo dejstva, ki jih je analizirala Komisija. Poleg tega naj bi obveznost preučitve Komisije v obravnavanem primeru vključevala vsaj prenos državnih pomoči, ki ga je družba FFHG izvedla v korist družbe Ryanair, česar naj Splošno sodišče ne bi preverilo.

26 Pritožnica s šestim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da lahko kršitev svojih procesnih pravic izpodbija le z ničnostno tožbo, saj tožba zaradi nedelovanja v obravnavanem primeru ni ustrezna ali dopustna.

27 Iz tega naj bi izhajalo, da za preizkus dopustnosti tožbe, ki jo je vložil konkurent, pritožnice ni mogoče obravnavati, kot da bi Komisija izvedla pravilni formalni postopek preiskave.

28 Komisija tako kot Land Rheinland-Pfalz meni, da je treba tretji pritožbeni razlog v celoti zavrniti kot neutemeljen. Po mnenju Komisije je ta pritožbeni razlog poleg tega delno nedopusten v delu, v katerem se nanaša, prvič, na dejanske ugotovitve Splošnega sodišča in, drugič, na trditve, ki niso bile podane na prvi stopnji.

Presoja Sodišča

29 Najprej je treba opozoriti, da je dopustnost tožbe, ki jo fizična ali pravna oseba na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU vloži zoper akt, ki ni naslovljen nanjo, pogojena s tem, da se tej osebi prizna procesno upravičenje, ki obstaja v dveh primerih. Na eni strani je tako tožbo mogoče vložiti, če se ta akt nanjo neposredno in posamično nanaša. Na drugi strani taka oseba lahko vloži tožbo zoper predpis, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, če se ta nanjo neposredno nanaša (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točki 59 in 91; z dne 13. marca 2018, Industrias Químicas del Vallés/Komisija, C-244/16 P, EU:C:2018:177, točka 39, in z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 31).

30 Splošno sodišče je v točkah od 85 do 144 izpodbijanega sklepa preučilo, ali je pritožnica procesno upravičena na podlagi prvega primera, navedenega v prejšnji točki, in sicer, ali se sporni sklep neposredno in posamično nanaša nanjo.

31 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da bi se subjekti, ki niso naslovniki sklepa, lahko sklicevali na to, da se sklep nanje posamično nanaša, samo če se ta sklep nanje nanaša zaradi nekaterih njihovih značilnosti ali zaradi dejanskega položaja, ki jih opredeljuje glede na vse druge osebe in jih zato individualizira enako kot bi bil individualiziran naslovnik takega sklepa (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 15. julija 1963, Plaumann/Komisija, 25/62, EU:C:1963:17, str. 223; z dne 28. januarja 1986, Cofaz in drugi/Komisija, 169/84, EU:C:1986:42, točka 22; z dne 22. novembra 2007, Sniace/Komisija, C-260/05 P, EU:C:2007:700, točka 53; z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:608, točka 93, in z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608,točka 33).

32 Pritožnica s prvim in tretjim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očita, da tega, ali se sporni sklep posamično nanaša nanjo, ni preučilo glede na merilo, ki se nanaša na varstvo procesnih pravic zainteresirane stranke v upravnem postopku pred Komisijo, ampak glede na merilo znatnega vpliva na njen položaj na zadevnem trgu.

33 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je treba v okviru postopka nadzora nad državnimi pomočmi iz člena 108 PDEU razlikovati med, prvič, fazo predhodne preučitve pomoči iz odstavka 3 tega člena, katere edini cilj je omogočiti Komisiji, da si oblikuje prvo mnenje o delni ali popolni združljivosti zadevne pomoči, in drugič, fazo preiskave iz odstavka 2 navedenega člena. Pogodba DEU le v okviru te faze, ki Komisiji omogoči, da se v celoti seznani z vsemi podatki zadeve, določa obveznost Komisije, da pozove zadevne stranke k predložitvi pripomb (sodbi z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točka 94, in z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 35).

34 Iz tega izhaja, da kadar Komisija, ne da bi sprožila formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU, s sklepom, sprejetim na podlagi odstavka 3 tega člena, ugotovi, da je pomoč združljiva z notranjim trgom, lahko osebe, ki so upravičene do teh postopkovnih jamstev, spoštovanje teh jamstev uveljavljajo, le če imajo možnost, da ta sklep izpodbijajo pred sodiščem Unije. Iz teh razlogov to sodišče tožbo za razglasitev ničnosti takega sklepa, ki jo vloži zadevna stranka v smislu člena 108(2) PDEU, razglasi za dopustno, kadar želi vlagatelj te tožbe z njeno vložitvijo zaščititi postopkovne pravice, ki jih ima na podlagi te določbe. Sodišče je pojasnilo, da so takšne zadevne stranke osebe, podjetja ali združenja, na interese katerih bi lahko vplivala dodelitev pomoči, torej zlasti konkurenčna podjetja upravičencev do te pomoči in poklicna združenja (sodbi z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točki 95 in 96, ter z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 36).

35 Nasprotno pa, če tožeča stranka dvomi o utemeljenosti sklepa o presoji pomoči, sprejetega na podlagi člena 108(3) PDEU ali na koncu formalnega postopka preiskave, zgolj dejstvo, da jo je mogoče šteti za „zadevno stranko“ v smislu odstavka 2 tega člena, ne more zadoščati za to, da se tožba razglasi za dopustno. Zato mora dokazati, da ima poseben status v smislu sodne prakse, navedene v točki 31 te sodbe. To velja zlasti takrat, kadar bi pomoč, ki je predmet zadevnega sklepa, znatno vplivala na položaj tožeče stranke na zadevnem trgu (sodbi z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točka 97, in z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 38).

36 V zvezi s tem, kot je pravilno opozorilo Splošno sodišče v točki 93 izpodbijane sodbe, je bilo med drugim potrjeno, da se sklep Komisije, s katerim se je končal formalni postopek preiskave, posamično nanaša na podjetje, ki prejema pomoč, in tudi na konkurenčna podjetja tega podjetja, ki so imela aktivno vlogo v okviru tega postopka, če ukrep pomoči, ki je predmet izpodbijanega sklepa, bistveno vpliva na njihov položaj na trgu (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 38 in navedena sodna praksa).

37 V obravnavanem primeru je bil sporni sklep sprejet, kot priznava tudi pritožnica, na koncu formalnega postopka preiskave na podlagi člena 108(2) PDEU.

38 V teh okoliščinah v nasprotju s tem, kar trdi pritožnica, njena tožba zoper ta sklep ne more spadati v primer iz točke 34 te sodbe. V delu, v katerem pritožnica svoje trditve opira na točki 22 in 23 sodbe z dne 28. januarja 1986, Cofaz in drugi/Komisija (169/84, EU:C:1986:42), zadostuje navesti, da je ti točki treba razlagati skupaj s točko 25 te sodbe, v kateri je potrjeno, da zgolj dejstvo, da je imelo podjetje aktivno vlogo v okviru formalnega postopka preiskave, ne zadostuje za ugotovitev, da se sklep, s katerim se je ta postopek končal, nanjo posamično nanaša.

39 Trditve pritožnice, da so bile v formalnem postopku preiskave, ki ga je izvedla Komisija, nepravilnosti, ker sporni sklep temelji na nepopolnih ali napačno presojenih dejstvih, ali tudi trditve v zvezi s sprejetjem in domnevno nepopolnostjo sklepa o začetku postopka Hahn IV ter sklepov Hahn I in Hahn II, ne morejo omajati take ugotovitve.

40 Sodna praksa v zvezi z dopustnostjo tožbe zoper sklep, sprejet po koncu formalnega postopka preiskave, se namreč uporablja brez razlikovanja med različnimi tožbenimi razlogi, ki jih je mogoče navesti v utemeljitev take tožbe. Poleg tega je treba ugotoviti, da pritožnica pod pretvezo domnevnih postopkovnih nepravilnosti dejansko vsebinsko graja presoje Komisije iz spornega sklepa, čeprav se je razprava pred Splošnim sodiščem nanašala na dopustnost tožbe, vložene zoper ta sklep.

41 V teh okoliščinah vprašanje, ali je formalni postopek preiskave, v katerem je bil izdan sporni sklep, zajemal vse upoštevne elemente ali pa so bili ti elementi preučeni v okviru drugega postopka, kot je v obravnavanem primeru postopek Hahn IV, samo po sebi ne vpliva na uporabo sodne prakse, navedene v točkah 36 in 38 te sodbe. Splošno sodišče se je o teh vidikih v točkah od 101 do 110 izpodbijanega sklepa izreklo zaradi celovitosti v odgovor na trditve pritožnice, s katerimi je ta želela dokazati, da je treba njen položaj izenačiti s položajem zainteresirane stranke, ki se nanaša na razglasitev ničnosti sklepa, sprejetega brez formalnega postopka preiskave.

42 Zato je treba prvi in tretji pritožbeni razlog v delu, v katerem se nanašata na navedeni točki izpodbijanega sklepa, zavrniti kot brezpredmetna.

43 Splošno sodišče torej s tem, da je v točki 111 izpodbijanega sklepa in za namene preizkusa, ki ga je opravilo v točki 112 in naslednjih tega sklepa glede na člen 263, četrti odstavek, drugi del stavka, PDEU, ugotovilo, da zgolj sodelovanje pritožnice v upravnem postopku ne zadostuje za ugotovitev, da se je sporni sklep nanjo posamično nanašal v smislu te določbe, ni napačno uporabilo prava.

44 Glede na zgoraj navedeno je treba prvi in tretji pritožbeni razlog zavrniti kot delno brezpredmetna in kot delno neutemeljena.

Drugi pritožbeni razlog: očitna napaka pri presoji ter kršitev člena 263, četrti odstavek, tretji del stavka, PDEU in obveznosti obrazložitve, ker Splošno sodišče spornega sklepa ni opredelilo kot „predpis“ v smislu te določbe

Trditve strank

45 Pritožnica z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je kršilo člen 263, četrti odstavek, tretji del stavka, PDEU, ker je v točkah od 146 do 150 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da sporni sklep ni „predpis“ v smislu te določbe in da zato pritožnica ni imela procesnega upravičenja na podlagi navedene določbe.

46 Pritožnica zlasti trdi, da 45 milijonov EUR iz likvidnostnih združenih denarnih sredstev Land Rheinland-Pfalz v korist družbe FFHG pomeni shemo pomoči. V zvezi s tem naj Splošno sodišče ne bi upoštevalo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati na tako opredelitev, in naj bi zato s tem, da je zanikalo obstoj take sheme pomoči, napačno uporabilo pravo in kršilo obveznost obrazložitve. V obravnavanem primeru naj bi družba FFHG uporabila pomoči, ki jih je pridobila s tem v korist družbe Ryanair, in naj bi jih zato nanjo prenesla. V zvezi s tem naj Splošno sodišče ne bi upoštevalo obsega obveznosti preizkusa, ki naj bi jo imela Komisija. Zato naj tudi ne bi preverilo, ali je Komisija spoštovala svojo obveznost preizkusa, s čimer naj bi napačno uporabilo pravo. Poleg tega naj bi Splošno sodišče s tem, da je zanikalo obstoj obveznosti Komisije, da preuči prenos državnih pomoči na družbo Ryanair, napačno uporabilo pravo. Vsekakor naj bi bilo dokazano, da je družba FFHG pomoči, ki so ji bile dodeljene, uporabila v korist družbe Ryanair, da bi pokrila izgube, ki so nastale zaradi pogodbe, sklenjene med tema strankama leta 2005, in financirala infrastrukturo, namenjeno družbi Ryanair.

47 Po mnenju pritožnice se sodba z dne 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori in Komisija/Ferracci (od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873), uporablja za financiranje iz likvidnostnih združenih denarnih sredstev Land Rheinland-Pfalz. Iz te sodne prakse naj bi izhajalo, da zadostuje, da pritožnica dokaže, da se zadevni akt nanjo neposredno nanaša, in da mora v zvezi s tem dokazati, da lahko ta akt dejansko škodi konkurenci na zadevnem trgu. Ti pogoji naj bi bili, kot naj bi bilo razvidno iz dokazov, ki naj bi jih predložila, v obravnavanem primeru izpolnjeni. Izpodbijani sklep naj bi bil torej pravno napačen in tožba na prvi stopnji bi morala biti razglašena za dopustno.

48 Komisija in Land Rheinland-Pfalz trdita, da je treba drugi pritožbeni razlog zavreči kot očitno nedopusten v delu, v katerem se nanaša na dejanske ugotovitve in vsekakor pomeni novo argumentacijo. Poleg tega naj bi bil ta pritožbeni razlog brezpredmeten ali vsaj neutemeljen.

Presoja Sodišča

49 Na eni strani je treba opozoriti, da je bil z Lizbonsko pogodbo členu 263, četrti odstavek, PDEU dodan tretji del stavka, s katerim so se omilili pogoji za dopustnost ničnostnih tožb, ki jih vložijo fizične in pravne osebe. Ta del stavka namreč, ne da bi bila z njim dopustnost ničnostnih tožb, ki jih vložijo fizične ali pravne osebe, pogojena s tem, da se mora zadevni akt posamično nanašati nanje, omogoča uporabo tega pravnega sredstva v zvezi s „predpisi“, ki ne potrebujejo izvedbenih ukrepov in se neposredno nanašajo na tožečo stranko (glej v tem smislu sodbo z dne 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori in Komisija/Ferracci, od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, točka 22 in navedena sodna praksa).

50 Na drugi strani iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je sklep Komisije, katerega predmet je odobritev ali prepoved „sheme pomoči“, splošen in ga je zato mogoče opredeliti kot „predpis“ v smislu člena 263, četrti odstavek, tretji del stavka, PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori in Komisija/Ferracci, od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, točki 31 in 32 ter navedena sodna praksa).

51 Splošno sodišče pa je v točki 150 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da zadevni ukrepi niso bili odobreni na podlagi sheme pomoči in da so individualni, kar pritožnica izpodbija, ker naj bi eden od treh ukrepov pomoči, ki so predmet spornega sklepa, in sicer likvidnostna združena denarna sredstva Land Rheinland-Pfalz, pomenil shemo pomoči.

52 Vendar je treba ugotoviti, da pritožnica s svojimi trditvami na koncu izpodbija opredelitev tega ukrepa, ki jo je opravila Komisija, glede na merila iz člena 1(d) Uredbe št. 659/1999 in da so zato navedene trditve v fazi pritožbe nedopustne.

53 Zato je treba drugi pritožbeni razlog zavreči kot nedopusten, ne da bi bilo treba odločati o vseh trditvah, ki jih je pritožnica navedla v utemeljitev tega pritožbenega razloga.

Četrti pritožbeni razlog: kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU, ker je Splošno sodišče napačno uporabilo vsebinske pogoje „druge možnosti“ iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija (C-33/14 P, EU:C:2015:609)

Trditve strank

54 Pritožnica s četrtim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču podredno očita, da je v točki 111 in naslednjih izpodbijanega sklepa napačno uporabilo materialne pogoje za to, kar trdi, da pomeni „drugo možnost“ sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija (C-33/14 P, EU:C:2015:609), ker je vprašanje, ali so zadevni ukrepi bistveno vplivali na položaj pritožnice na zadevnem trgu, le eno od meril za ugotovitev, da se nanjo posamično nanašajo. Vendar naj Splošno sodišče v točki 114 in naslednjih izpodbijanega sklepa ne bi preučilo, ali v posebnem položaju v obravnavani zadevi obstajajo druga dejstva, ki jo opredeljujejo glede na vse druge osebe.

55 Komisija in Land Rheinland-Pfalz menita, da je treba četrti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

56 Zadostuje navesti, da Splošno sodišče, kot izhaja zlasti iz točk od 32 do 43 te sodbe, ni napačno uporabilo prava, ko je v točki 111 in naslednjih izpodbijanega sklepa presodilo, da se sporni sklep na pritožnico ni nanašal posamično v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU, ker je bil ta sklep sprejet ob koncu formalnega postopka preiskave glede na merilo znatnega vpliva na njen položaj na zadevnem trgu.

57 Četrti pritožbeni razlog je treba zato zavrniti kot neutemeljen.

Peti pritožbeni razlog: kršitev člena 263, četrti odstavek, PDEU, načel učinkovitega sodnega varstva in enakosti orožij ter očitna napaka pri presoji, ker je Splošno sodišče pri dokazovanju znatnega vpliva na položaj na zadevnem trgu uporabilo prestroga merila

Trditve strank

58 Pritožnica s petim pritožbenim razlogom trdi, da bi moralo Splošno sodišče, tudi če bi bilo treba uporabiti merilo znatnega vpliva na njen položaj na zadevnem trgu, zaradi posebnosti obravnavanega primera odobriti zmanjšanje dokaznega bremena glede tega, da je bilo to merilo v obravnavani zadevi izpolnjeno.

59 Pritožnica v zvezi s tem poudarja, da Komisija ni upoštevala vseh dejanskih elementov in vseh upoštevnih ukrepov. Zaradi arbitrarne predstavitve položaja, ki jo je podala Komisija, in vrzeli na področju obveščanja, ki naj bi iz tega izhajale v škodo pritožnice, ta glede na načelo enakosti orožij in načelo učinkovitega sodnega varstva ne sme biti prisiljena dokazati, da so zadevni ukrepi bistveno vplivali na njen položaj na zadevnem trgu.

60 Pritožnica meni, da je ob upoštevanju tega predložila dokaz o znatnem vplivu na svoj položaj na zadevnem trgu, ker naj bi družba Ryanair od družb FFHG in Land Rheinland-Pfalz prejela več sto milijonov eurov in da so ti ukrepi bistveno vplivali na položaj pritožnice na trgu tako v sektorju evropskega zračnega prevoza kot v njeni glavni operativni bazi v Frankfurtu na Majni.

61 Po mnenju Komisije in Land Rheinland-Pfalz je treba peti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

62 Poudariti je treba, da trditev pritožnice, da bi ji moralo Splošno sodišče zagotoviti olajšanje dokaznega bremena, nima nobene pravne podlage.

63 Prvič, ker se pritožnica sklicuje na to, da je Komisija nepopolno in napačno preučila ukrepe, na katere se nanaša sporni sklep, ta okoliščina, tudi če bi bila dokazana, ne more vplivati na upoštevnost pogoja, v skladu s katerim lahko sporni sklep znatno vpliva na njen položaj na zadevnem trgu, niti na dokazno breme, ki se zahteva za ugotovitev procesnega upravičenja za izpodbijanje sklepa v zvezi s temi ukrepi.

64 Drugič, v delu, v katerem pritožnica trdi, da je – ker bi morala biti upravičena do olajšanja dokaznega bremena glede znatnega vpliva na svoj položaj na trgu – dejansko predložila ta dokaz in v ta namen navedla prednosti, ki naj bi jih družba Ryanair pridobila od družbe FFHG in Land Rheinland-Pfalz, zadostuje navedba, da ta trditev temelji na napačni predpostavki, ker se pritožnica, kot je razvidno iz prejšnje točke te sodbe, ne more sklicevati na tako zmanjšanje dokaznega bremena.

65 Zato je treba peti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Šesti pritožbeni razlog: očitna napaka pri presoji, ker je Splošno sodišče menilo, da ukrepi iz spornega sklepa niso bistveno vplivali na položaj pritožnice na zadevnem trgu

Trditve strank

66 Pritožnica s šestim pritožbenim razlogom, navedenim podredno, Splošnemu sodišču očita, prvič, da se je pri presoji pogoja znatnega vpliva na njen položaj na trgu oprlo na napačno pojmovanje zadevnega trga. Splošno sodišče naj bi v zvezi s tem za svojo analizo uporabilo napačna merila. Drugič, Splošno sodišče naj bi na področju vzročnosti naložilo pretirane zahteve. Tretjič, pri njegovi analizi naj ne bi bilo upoštevano, da se je zadevni trg razširil, in ta analiza naj bi temeljila na napačnih preudarkih, zlasti glede odprtja baze letalske družbe Ryanair na letališču Frankfurt na Majni in geografske bližine tega letališča z letališčem Frankfurt Hahn.

67 Najprej, glede opredelitve zadevnega trga graja zlasti točki 117 ter 119 in naslednje izpodbijanega sklepa, ker naj bi Splošno sodišče v njih napačno zavrnilo opredelitev, ki jo je podala pritožnica, ker naj ne bi bila upoštevna na področju državnih pomoči za presojo dopustnosti tožbe na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU.

68 Pritožnica prav tako trdi, da se je Splošno sodišče v tem delu izpodbijanega sklepa oprlo na napačno opredelitev upoštevnega trga, ko je zavrnilo opredelitev, ki jo je v zvezi s tem navedla pritožnica. Upoštevni trg v obravnavanem primeru naj bi bil trg v sektorju evropskega zračnega prevoza in posledično trg evropske mreže letalskih prog, ki jo sestavljajo zadevni konkurenti, in sicer družba Ryanair in pritožnica.

69 Dalje, pritožnica Splošnemu sodišču zlasti v točki 118 izpodbijanega sklepa očita, da je v celoti in na podlagi napačnih meril za presojo zavrnilo elemente in trditve, ki jih je navedla, da bi dokazala znatni poseg v svoj položaj na zadevnem trgu, čeprav so bili ti elementi in trditve povzeti v točki 117 tega sklepa. Splošno sodišče naj bi s tem poleg tega odstopilo od zahtev glede dokazovanja take kršitve, zlasti v zvezi z vzročno zvezo med zadevnimi ukrepi in to kršitvijo, kot naj bi izhajala iz sodbe z dne 28. januarja 1986, Cofaz in drugi/Komisija (169/84, EU:C:1986:42).

70 Splošno sodišče naj bi zato kršilo tudi člen 47 Listine.

71 Pritožnica dalje trdi, da je v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče odločilo v zvezi s tem, zlasti v točki 121 in naslednjih izpodbijanega sklepa, predložila nekaj dokazov, ki se nanašajo zlasti na evropski zračni promet, evropske mreže letalskih prevoznikov, eksponentno rast družbe Ryanair in njenega števila potnikov, otvoritev baze družbe Ryanair na letališču Frankfurt na Majni ter geografsko bližino tega letališča z letališčem Frankfurt Hahn. Pritožnica naj bi zato dokazala, da so zadevne pomoči znatno vplivale na njen položaj na zadevnem trgu.

72 Pritožnica iz tega sklepa, da če bi Splošno sodišče pravilno presodilo te elemente, bi moralo namreč potrditi dopustnost tožbe.

73 Komisija meni, da se s šestim pritožbenim razlogom izpodbija suverena presoja dejstev in dokaza, ki jo je opravilo Splošno sodišče, in da je ta pritožbeni razlog zato nedopusten. Komisija tako kot Land Rheinland-Pfalz vsekakor meni, da je treba ta pritožbeni razlog v celoti zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

74 V zvezi s tem je Sodišče večkrat presodilo, da dokaz o znatnem vplivu na položaj pritožnice na trgu, ki ga predloži zadnjenavedena, ne pomeni, da se mora Sodišče dokončno izreči o konkurenčnih razmerjih med to pritožnico in podjetji prejemniki pomoči, ampak zahteva le, da navedena pritožnica upoštevno navede razloge, iz katerih bi sklep Komisije lahko škodoval njenim legitimnim interesom in znatno vplival na njen položaj na zadevnem trgu (glej v tem smislu sodbe z dne 28. januarja 1986, Cofaz in drugi/Komisija, 169/84, EU:C:1986:42, točka 28; z dne 22. novembra 2007, Španija/Lenzing, C-525/04 P, EU:C:2007:698, točka 41; z dne 22. novembra 2007, Sniace/Komisija, C-260/05 P, EU:C:2007:700, točka 60, in z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 57).

75 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da znatni vpliv na konkurenčni položaj pritožnice na zadevnem trgu ne izhaja iz poglobljene analize različnih konkurenčnih razmerij na tem trgu, ki bi omogočila natančno določitev obsega vpliva na njen konkurenčni položaj, ampak načeloma iz *prima facie* ugotovitve, da odobritev ukrepa, na katerega se nanaša sklep Komisije, pripelje do znatnega vpliva na ta položaj (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 58).

76 Iz tega izhaja, da je ta pogoj lahko izpolnjen, če pritožnica predloži dokaze, na podlagi katerih je mogoče dokazati, da zadevni ukrep lahko znatno vpliva na njen položaj na zadevnem trgu (sodba z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 59 in navedena sodna praksa).

77 V zvezi s tem je Sodišče v točkah 63 in 64 sodbe z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija (C-453/19 P, EU:C:2021:608), in v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče ugotovilo v točki 116 izpodbijanega sklepa, presodilo, da *prima facie* ugotovitev, da odobritev ukrepa, na katerega se nanaša odločba Komisije, bistveno vpliva na konkurenčni položaj tožeče stranke, ne zahteva, da ta opredeli zadevni trg oziroma zadevne trge tako, da predloži informacije o njihovi velikosti in strukturi ter o konkurentih, ki so na teh trgih prisotni.

78 Nasprotno, kot je Splošno sodišče pravilno opozorilo v točki 112 izpodbijanega sklepa, zgolj okoliščina, prvič, da akt, katerega razglasitev ničnosti predlaga navedena pritožnica, lahko vpliva na konkurenčna razmerja, ki obstajajo na zadevnem trgu, in da je v kakršnem koli konkurenčnem odnosu z upravičencem iz tega akta, ne more zadostovati za to, da bi se lahko štelo, da se navedeni akt nanjo posamično nanaša. Drugače povedano, podjetje se ne more sklicevati zgolj na svoj status konkurenta v razmerju do podjetja, ki je upravičeno do ukrepa, na katerega se nanaša akt, katerega razglasitev ničnosti predlaga (glej v tem smislu sodbi z dne 22. decembra 2008, British Aggregates/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, točki 47 in 48, in z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točki 99 in 100).

79 Drugič, kot je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točki 115 izpodbijane sodbe, dokaza o znatnem vplivu na položaj konkurenta na trgu ni mogoče omejiti na obstoj nekaterih elementov, ki kažejo na poslabšanje poslovnega ali finančnega uspeha pritožnice, kot so znatno zmanjšanje prometa, nezanemarljive finančne izgube ali celo znatno zmanjšanje tržnih deležev po dodelitvi zadevne pomoči. Dodelitev državne pomoči lahko tudi na drug način vpliva na konkurenčni položaj gospodarskega subjekta, zlasti tako, da povzroči izgubo dobička ali manj ugoden razvoj od tistega, do katerega bi prišlo, če pomoči ne bi bilo (sodba z dne 15. julija 2021, Deutsche Lufthansa/Komisija, C-453/19 P, EU:C:2021:608, točka 61 in navedena sodna praksa).

80 V obravnavani zadevi je treba najprej v delu, v katerem pritožnica s šestim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je za preučitev znatnega vpliva na njen položaj na zadevnem trgu napačno opredelilo ta položaj, ker ni štelo, da gre za sektor evropskega zračnega prevoza, ki ga sestavlja evropska mreža letalskih prog, ki jih upravljajo različni letalski prevozniki, ki delujejo v tem sektorju, torej med drugim družba Ryanair in pritožnica, ugotoviti, da ta sklep ne more temeljiti na delnem branju izpodbijanega sklepa in zato ne more biti uspešen. Iz točke 130 tega sklepa namreč izhaja, da je Splošno sodišče upoštevalo ta trg, kot ga je pritožnica sama opredelila na prvi stopnji.

81 Dalje, Splošno sodišče je v točki 131 izpodbijanega sklepa presodilo, da tudi če bi bilo mogoče upoštevni trg v obravnavani zadevi opredeliti tako, ni mogoče šteti, da je bistveno vplival na položaj pritožnice na tem trgu, niti glede na okoliščino, da družba Ryanair opravlja letalske povezave z odhodi iz Frankfurta na Majni, niti glede na druge elemente, ki jih je navedla pritožnica.

82 Splošno sodišče je v okviru neodvisne presoje dejanskega stanja, ki je ni mogoče izpodbijati v fazi pritožbe, razen v primeru razloga izkrivljanja tega dejanskega stanja, ki ga pritožnica v tem primeru sploh ne zatrjuje, v točki 141 te sodbe ugotovilo, da pritožnica ni dokazala znatnega upada svojega prometa, nezanemarljivih finančnih izgub ali znatnega zmanjšanja svojih tržnih deležev na zadevnem trgu ali trgih po sprejetju ukrepov v korist letališča Frankfurt Hahn, čeprav naj bi bili ukrepi, sprejeti v korist zadnjenavedene družbe, preneseni na družbo Ryanair. Dodalo je, da pritožnica prav tako ni dokazala izgube dobička ali manj ugodnega razvoja, kot bi ga dosegla, če ne bi bilo teh ukrepov.

83 Nazadnje, trditev pritožnice, ki se nanaša na to, da naj bi Splošno sodišče v točki 117 in naslednjih izpodbijanega sklepa v celoti in na podlagi napačnih meril za presojo zavrnilo elemente in trditve, ki jih je navedla, da bi dokazala znaten vpliv na svoj položaj na zadevnem trgu, čeprav naj bi ti elementi tako kršitev dokazovali, je treba zavrniti.

84 Splošno sodišče je namreč, potem ko je v točki 117 izpodbijanega sklepa povzelo osem argumentov in dokazov, ki jih je predložila pritožnica, po eni strani v točki 118 tega sklepa ugotovilo, da se je večina trditev pritožnice omejila na sklicevanje na splošni konkurenčni pritisk, ki so ga nizkocenovni letalski prevozniki izvajali na tradicionalne letalske družbe. Kot pa je bilo opozorjeno v točki 78 te sodbe, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da s tako ugotovitvijo ni mogoče dokazati, da je sporni sklep bistveno vplival na pritožnico. Po drugi strani je treba poudariti, da je Splošno sodišče te trditve preučilo v okviru svoje proste presoje dejstev, na podlagi katere je prišlo do ugotovitve iz točke 141 izpodbijanega sklepa, tako da je treba trditve pritožnice iz istih razlogov, kot so navedeni v točki 82 te sodbe, šteti za nedopustne.

85 Iz tega sledi, da je treba zavrniti tudi trditev, ki se nanaša na kršitev člena 47 Listine.

86 V teh okoliščinah pritožnica ni dokazala, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je zlasti v točki 144 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da pritožnica ni pravno zadostno dokazala, da se ukrepi, na katere se nanaša sporni sklep, nanjo posamično nanašajo, tako da njene ničnostne tožbe ni mogoče šteti za dopustno na podlagi člena 263, četrti odstavek, drugi del stavka, PDEU.

87 Zato je treba šesti pritožbeni razlog zavreči kot delno nedopusten in zavrniti kot delno neutemeljen.

88 Ker ni mogoče sprejeti nobenega od pritožbenih razlogov, ki jih je pritožnica navedla v utemeljitev svoje pritožbe, je treba pritožbo v celoti zavrniti.

Stroški

89 Člen 184(2) Poslovnika Sodišča določa, da kadar pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče.

90 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) navedenega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker pritožnica s pritožbenimi predlogi ni uspela ter sta Komisija in Land Rheinland-Pfalz predlagali, naj se ji naloži plačilo stroškov, se pritožnici naloži plačilo vseh stroškov v zvezi s to pritožbo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Pritožba se zavrne.**

2. **Družba Deutsche Lufthansa AG poleg svojih stroškov nosi stroške, ki so nastali Evropski komisiji in Land Rheinland-Pfalz.**

Podpisi